

Қарқаралы ауданының аумағында тазалықты қамтамасыз ету, жинауды ұйымдастыру, санитарлық күтіп ұстау және абаттандыру Ережесін бекіту туралы

Күшін жойған

Қарағанды облысы Қарқаралы ауданы мәслихатының XXXX сессиясының 2011 жылғы 18 қазандағы N 40/400 шешімі. Қарағанды облысы Қарқаралы ауданының Әділет басқармасында 2011 жылғы 21 қарашада N 8-13-110 тіркелді. Күші жойылды - Қарағанды облысы Қарқаралы ауданы мәслихатының IV сессиясының 2012 жылғы 13 сәуірдегі N 4/40 шешімімен

Ескерту. Күші жойылды - Қарағанды облысы Қарқаралы ауданы мәслихатының IV сессиясының 2012.04.13 N 4/40 шешімімен.

Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 23 қаңтардағы "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Заңына сәйкес, аудандық мәслихат **ШЕШІМ ЕТТІ:**

1. Қарқаралы ауданының аумағында тазалықты қамтамасыз ету, жинауды ұйымдастыру, санитарлық күтіп ұстау және абаттандыру туралы Ережесі бекітілсін (қоса тіркелген).
2. Осы шешім алғаш ресми жарияланғаннан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Сессия төрағасы,
аудандық мәслихат хатшысының
міндетін атқарушы *Е. Қасымжанов*
КЕЛІСІЛДІ:

«Қарқаралы ауданы бойынша мемлекеттік
санитарлық эпидемиологиялық
қадағалау басқармасы» мемлекеттік
мекемесі бастығының міндетін атқарушы
М. Шахайда (ТКШЖКАЖ)
18.10.2011 жыл (ІІБ)

(ТЖБ)
«Қарқаралы ауданының тұрғын үй
коммуналдық шаруашылығы, жолаушылар
көлігі және автомобиль жолдары бөлімі»
мемлекеттік мекемесінің бастығы
С. Ш а ж а р о в

18.10.2011 жыл

*«Қарқаралы ауданының Ішкі істер
бөлімі» мекемесінің бастығы
С . И с а б а й*

18.10.2011 жыл

*«Қарқаралы ауданының төтенше
жағдайлар бөлімі» мемлекеттік
мекемесінің бастығы
М . Б о р х а н о в*

18.10.2011 жыл

Қарқаралы аудандық мәслихатының
2011 жылғы 18 қазанындағы
N 40/400 шешімімен бекітілген

Қарқаралы ауданының аумағында тазалықты қамтамасыз ету, жинауды ұйымдастыру, санитарлық күтіп ұстау және абаттандыру Ережесі

1 бөлім. Жалпы ережелер

1. Қарқаралы ауданының аумағында тазалықты қамтамасыз ету, жинауды ұйымдастыру, санитарлық күтіп ұстау және абаттандыру Ережесі (әрі қарай - Ереже) көріктендіру саласында бірыңғай және орындалуы міндетті нормалар мен талаптарды белгілейді, Қарқаралы ауданы аумағында жер учаскелерінің, ғимараттардың, құрылыстардың иелері және (немесе) пайдаланушылары болып табылатын жеке және заңды тұлғалар үшін аудан аумағын тазалау және күтіп ұстау тәртібін анықтайды.

2. Ереже Қазақстан Республикасының заңнамалық актілері, аудан аумағын көріктендіру, санитарлық тазалау және күтіп ұстау жағдайына талаптарды анықтайтын Қазақстан Республикасының техникалық регламенттер, құрылыстық және санитарлық ережелері мен нормалары негізінде әзірленген.

3. Аумақты көріктендіру және санитарлық күтіп ұстау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру ауылдық округ және кент әкімдеріне, сәулет, қала құрылысы және құрылыс, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары мәселелерін қарастыратын ауданның мемлекеттік мекемелеріне, кондоминиум объектісін басқару мақсатында құрылған көп пәтерлі тұрғын үйлердегі үй-жайлар (пәтерлер) иелерінің коммерциялық емес бірлестіктері, өзін-өзі басқару органдарына, ғимараттар, құрылыстар, жер учаскелері иелерінің және (немесе) жер пайдаланушыларға жүктеледі.

1 тарау. Осы Ережеде қолданылатын негізгі ұғымдар мен түсініктер

4. Алаңның жаяу жүретін бөлігі – жаяу жүргіншілер қозғалысына арналған алаң кеңістігі және учаскелер, алаңның барлық аумағы (өкілдік және мемориалдық) немесе оның бөлігі (объект маңындағы) арқылы көрсетілуі мүмкін.

5. Аумақты санитарлық тазалау – қатты тұрмыстық қалдықтарды және ірі көлемді қоқыстарды жинау, шығару және қайта өңдеу (зарарсыздандыру).

6. Бекітілген аумақ – көріктендіру және санитарлық күтіп ұстау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру кезінде бекітілген аумақ субъектілерінің келісімі бойынша кент және ауылдық округ әкімдері беретін аумақты көріктендіру паспортында көрсетілген санитарлық тазалау және жинастыру үшін арналған бөлінген аумақ ауданынан аспайтын алаң бойынша жер учаскесі (аумақты көріктендіру паспортының формасы осы Ережелерге қоса ұсынылады).

1) Аумақта бекітілген нысандар болып табылатындар: ауыл және кент көшелері жағындағы бөлінген учаскелер шекарасынан, өтпе жол шетімен шектелген аумақішкі кварталдық аумақтың учаскелері; ауланың ішкі аумағы - шағын сәулет түрлерін, балаларға арналған, кір жаятын, қоқыс жәшіктері орналасқан алаңшаларды, автокөлік тұрақтарын, декоративтік құрылыстарды, үйге кіреберіс жолдарды, аулаға кіреберіс жолдарды орнату үшін пайдаланылатын жерлер (бір аулада бірнеше жер пайдаланушылар болса, онда бекітілген аумақ шекаралары пайдаланылатын аумақ шекараларына сәйкес, немесе тараптардың келісімі бойынша белгіленеді), сақтауға және жинақтауға уақытша пайдаланылатын аумақ, бөлінген және іргелес аумақ, инженерлік желілердің қорғалатын аймақтарының аумағы;

2) жеке, сонымен қатар заңды тұлғалар бекітілген аумақтың субъектілері болып табылады: кондоминиум объектісін басқару мақсатында құрылған көп пәтерлі тұрғын үйлердегі үй-жайлар (пәтерлер) иелерінің коммерциялық емес ұйымдары, ғимараттар мен құрылыстардың иелері және (немесе) пайдаланушылары, жер учаскелерінің иелері және (немесе) пайдаланушылары.

7. Бөлінген аумақ – Қазақстан Республикасының жер заңнамасының тәртібімен белгіленген жеке және заңды тұлғаларға ұсынылған аумағының бөлігі.

8. Ғимараттың қасбеті – ғимараттың немесе құрылыстың сыртқы жағы.

9. Дем алатын аумақтар – халықтың демалу орындарын ұйымдастыруға және жайластыруға арналған, саябақтар және скверлер, су қоймалары, жағажайлар, ландшафт сәулет объектілері, сондай-ақ уақыт өткізетін және сауықтыру мақсатындағы басқа да орындарды қамтитын ортақ пайдалану орындары.

10. Жасыл көшеттер – жасанды және де табиғи текті ағаш, ағаш-бұта, бұта

11. Жаяу жүретін аймақтар – серуен және мәдени – тұрмыстық, транзиттік қозғалыс мақсатында халықтың қозғалысы жүзеге асырылатын және белгілі - бір сипаттамалары: жылдам көшеден тыс және жер үсті қоғамдық көлік аялдамаларының болуы, қызмет көрсету, тарих және мәдениет ескерткіштері, демалыс объектілерінің көп шоғырлануы және жаяу жүргіншілер ағынының жоғары жиынтық жиілігі бар аумағының учаскелері. Жаяу жүретін аймақтары жаяу жүретін көшелерде, аудан алаңдарының жаяу жүретін бөліктерінде құрылуы мүмкін.

12. Жер учаскесінің иесі және (немесе) пайдаланушысы - кент шегінде жер учаскесін пайдаланатын жеке және (немесе) заңды тұлға.

13. Жолдарды күтіп ұстау - нәтижесінде жолдың, жол құрылыстарының, жолға бөлінген белдеулердің, жолды жайластыру элементтерінің көліктік-пайдалану жағдайын қолдау, қозғалыс қауіпсіздігі және ұйымдастыру жөніндегі жұмыстардың кешені.

14. Көгал – шөптер, гүлдер, ағаштар мен бұталарды көшеттеуді қамтитын көріктендірудің жасанды құрылған элементі.

15. Көріктендіру – жер үстін жабу құралдарын, декоративтік көгалдандыру және суландыру, күрделі емес құрылыстар, шағын сәулет түрлері, сыртқы жарықтандыру, көрнекі ақпарат, жарнама және басқа да құралдарды пайдалану арқылы жүзеге асырылатын ортаның қауіпсіздігін, ыңғайлылығын және көркем мәнерлілігін қамтамасыз етуге бағытталған заңды және жеке тұлғалардың бөлінген аумақ шекарасындағы қызметі. Осы қызмет аумақты жинастыруды, көріктендіру нысандары мен элементтерін пайдалану, санитарлық ұстау, жөндеу және қорғауды ұйымдастыруды көздейді.

16. Көшелердің санаты - көшелер және өтпе жолдарды көлік қозғалысының қарқындылығына және олардың пайдаланылуы мен күтіп ұсталуына қойылатын ерекшеліктерге байланысты жіктеу.

17. Қатты тұрмыстық қалдықтар (әрі қарай - ҚТҚ) – тұтынудың тұрмыстық қалдықтары, өндіріс немесе тұтыну барысында пайда болған шикізат, материалдар, жартылай өңделген өнім, басқа да бұйымдар немесе өнімдердің қалдықтары, сондай-ақ жапырақтар, бұтақшалар және сыпырындыдан басқа өзінің тұтыну қасиеттерін жоғалтқан тауарлар (өнімдер).

18. ҚТҚ және ірі көлемді қоқыстарды қайта өңдеу (зарарсыздандыру) – адамның денсаулығы және қоршаған ортаға зиянды әсерді болдырмау мақсатында мамандандырылған қондырғыларда әр түрлі технологиялық әдістер арқылы ҚТҚ және ірі көлемді қоқыстарды өңдеу.

19. Өтпе жол - тұрғын үйлер мен қоғамдық ғимараттарға, мекемелерге, кәсіпорындарға және басқа да кент ішіндегі құрылыс объектілеріне көлік

құралдарының өтуін қамтамасыз ететін жол элементі.

20. Пайдаланушы – меншік иесі өзінің мүлкін жалдау, жалға алу, шаруашылық жүргізу, жедел басқару және (немесе) заңнамамен немесе шартпен қарастырылған басқа да негіздерде тапсырған тұлға.

21. Рұқсат етілмеген қоқыс үйіндісі - өндіріс және тұтыну қалдықтарының оларды өздігінен (рұқсат етілмей) тастау (орналастыру) немесе жинау нәтижесінде қалдықтардың жиналуы.

22. Сұйық тұрмыстық қалдықтар (әрі қарай - СТҚ) – лас сулар және ж у ы н д ы л а р .

23. Сыртқы жарнама және ақпарат құралдары – сыртқы жарнама және ақпаратты тасымалдауға арналған құрылымдар, құрылыстар, техникалық құралдар, көркем элементтер және тасымалдағыштар.

24. Сыртқы (көрнекі) жарнама - жылжымалы және жылжымайтын объектілерде орналастырылған, сондай-ақ ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдарының бөлінген белдеулеріндегі және елді мекендердегі үй-жайлардың шегінен тыс ашық кеңістікте орналастырылған жарнама.

25. Сыртқы көріктендіру объектілері – кешенді көріктендіру қызметі жүзеге асырылатын кез келген аумақ: алаңшалар, аулалар, функционалдық-жоспарлық құрылымдар, аудандар мен ықшам аудандардың аумақтары, тұтас кент, сондай-ақ бірыңғай қала құрылыстық регламенттеу (қорғалатын аймақтар) немесе көрнекі-кеңістіктік қабылдау (құрылысы бар алаң, іргелес аумағы және құрылысы бар көше) принципі бойынша бөлінетін аумақтар.

26. Тротуар – жолдың жүру бөлігіне жанасатын немесе одан көгал немесе арық жүйесімен бөлінген, жаяу жүргіншілердің қозғалысына арналған жол э л е м е н т і .

27. Шағын сәулет түрлері – декоративтік сипаттағы және пайдалануға жарамды сипаттағы объектілер: мүсіндер, субұрқақтар, оймабедерлер, гүлдерге арналған құмыралар, павильондар, шатырлар, орындықтар, жәшіктер, балалардың ойнауына және ересек адамдардың демалуына арналған жабдықтар мен құрылымдар. Шағын сәулет түрлеріне сонымен қоса: қоғамдық кеңістіктер, демалыс орындары және аулалар аумағында орналасқан демалуға арналған орындықтардың жазғы кафе, үстел ойындарына арналған алаңшаларда – орындықтар мен үстелдердің әр түрі жатады.

28. Іргелес аумақ – көріктендіру паспорттарына сәйкес бекітілген жеке және заңды тұлғалардың меншігінде және (немесе) пайдалануындағы сауда, жарнама және басқа объектілерге, ғимарат, құрылыс, құрылыс алаңының қоршауы периметріне және (немесе) жер учаскесінің шекарасына тікелей жанасатын жалпы п а й д а л а н у д а ғ ы а у м а қ .

29. Ірі көлемді қоқыстар (бұдан әрі - ІКҚ) - өзінің тұтыну қасиеттерін

жоғалтқан, өздерінің көлемі бойынша арнаулы қоқыс жинайтын машиналармен тасымалдауға келмейтін қолданыстың және шаруашылық қызметінің қалдықтары.

2 тарау. Жалпы талаптар

30. Заңды және жеке тұлғалар және барлық меншік түріндегі тұлғалар бөлінген және белгіленген аумақ шегінде сәулет, санитарлық, экологиялық талаптарға сәйкес өз қаражаттары есебінен тазарту, қажетті жайластыру, сондай-ақ көріктендіру объектілері мен элементтерін күту, күтіп ұстау және жөн де у ж ұ м ы с т а р ы н жү р г і з е д і

31. Коммуникацияның барлық түрлеріне қызмет көрсететін шаруашылық субъектілері сәйкес коммуникацияларды күтіп ұстауы және уақтылы жөндеуі, жөндеуден кейін бұлінген жабындар мен элементтерді қалпына келтіруі қажет.

32. Заңды және жеке тұлғалар инженерлік коммуникацияларды төсеу, жөндеу және қайта құруға байланысты жұмыстарды жол жабындарын, тротуарлар, көгалдар және басқа да объектілер, көріктендірудің элементтері мен инженерлік құрылымдарды бүлдіру жолымен тек тұрғын үй–коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары саласында өкілетті органы берген жазбаша рұқсаты (ордері) болған кезде ғана жүргізе алады.

33. Заңды және жеке тұлғалар асфальт төсемін бүлдірумен байланысты жер жұмыстарын аяқтаған соң бес тәулік ішінде жол жабынын қалпына келтіруі қ а ж е т .

34. Жол жөндеу жұмыстарын жүргізетін заңды және жеке тұлғалар ауданның автожолдарында орналасқан жарамсыз люктерді, нөсерлік кәріз торларын ауыстыру бойынша, сондай-ақ мүгедектер арбаларының, балалар арбаларының өтуі үшін және жаяу жүргіншілер қолайлылығы үшін жол өтетін жерлерде жаяу жүргіншілер тротуарларынан түсетін жолдарды жайғастыру шараларын қ а б ы л д а у қ а ж е т .

35. Ауданның елді мекендері аумағында жол берілмейді:

1) көшелер мен (немесе) көлік өтетін бөлікті ластауды болдырмайтын қандай да бір жүк түрлерін оларды мұқият жабусыз көлік құралдарымен тасымалдауға;

2) объект иесі және (немесе) пайдаланушының келісімінсіз және (немесе) осы мақсаттарға бөлінген жерлерден тыс жерлерде, сонымен қоса Қазақстан Республикасының заңнамасымен қарастырылған белгіленген тәртіпте алынған рұқсатнамалар немесе келісімдерсіз хабарландыруларды, плакаттарды, үндеухаттарды, түрлі ақпараттық материалдарды орналастыруға, жазулар мен графикалық бейнелерді салуға;

3) автомобиль жолдарының жүру бөлігіне қоқыс, қозғалысқа қауіп келтіретін

з а т т а р д ы т а с т а у ғ а ;

4) ғимараттардың, құрылыстардың және тұрғын үйлердің терезелерінен
қ о қ ы с л а қ т ы р у ғ а ;

5) аумақты тазалау немесе апатты жағдайларды жою бойынша жұмыстардан
басқа сағат 23.00 бастап сағат 6.00 дейін тыныштық пен тәртіпті бұзатын
ә р е к е т т е р д і ж а с а у ғ а ;

6) аула және квартал ішіндегі аумақтардың жасыл аймақтарына, балаларға
арналған алаңшаларға, жаяу жүретін жолдарға және тротуарларға қызметтік
және жеке автокөлікті қоюға, енгізуге;

7) арнайы бөлінген және сәйкес жол белгілерімен және (немесе) таңбалармен
белгіленген орындардан тыс белгіленбеген орындарда көлік құралдарын қоюға,
ж у у ғ а ж ә н е о р н а л а с т ы р у ғ а ;

8) көгалдарда, гүлзарларда, балаларға арналған алаңшаларда, кір жаятын
алаңшаларда және қоқыс жәшіктері орналасқан алаңшаларға, ғимараттардың
қақпаларына және саябақтарына түрлі мақсаттағы объектілерді орналастыруға,
сонымен қоса автокөлік құралдарын қоюға;

9) тұрақ үшін арнайы бөлінген орындардан басқа тұратын жеріне қарамастан
бөлшектенген көлік тұрағы, арнайы автокөліктің өтуіне кедергі келтіретін аула
аумақтарының өтпешолдарында баған, блок және басқа да аумақ қоршауларын
т ұ р ғ ы з у ғ а ж ә н е о р н а т у ғ а .

36. Кәсіпорындардың шаруашылық қызметінің нәтижесінде пайда болатын
өндіріс қалдықтарын жинау және уақытша сақтау осы кәсіпорындардың күшімен
осы мақсаттарға арнайы жабдықталған орындарда белгіленген тәртіпте
бекітілген өндіріс және тұтыну қалдықтарын орналастыру лимиттеріне сәйкес
ж ү з е г е а с ы р ы л а д ы .

Кәсіпорын аумағында арнайы белгіленген орындардан тыс қалдықтарды
жинау және оларды орналастыру лимиттерін асыруға жол берілмейді.

Өсімдік және басқа да топырақты уақытша жинау тек арнайы бөлінген
учаскелерде ғана рұқсат етіледі.

37. Тұрғын аймақта жол берілмейді:

1) көлік құралдарының толассыз қозғалысына;

2) өтпе жолдан тыс көлік құралдарының қозғалысы;

3) о қ у жү р і с і ;

4) арнайы бөлінген және белгілермен және (немесе) таңбалармен белгіленген
орындардан тыс рұқсат етілген салмағы 3,5 тонна артық жүк автомобильдерін,
а в т о б у с т а р д ы қ о ю ғ а ;

5) дыбыстық белгі беруге, музыка дыбысын қатты қоюға;

6) қосылған қозғалтқышы бар механикалық көлік құралдарын қоюға.

Осы тармақтың талаптары аула аумақтарына да қолданылады.

2 бөлім. Аймақты тазалау және тазартуды ұйымдастыру, түрлері және тазалауға қойылатын негізгі талаптар

38. Өнеркәсіптік кәсіпорындардың санитарлық - қорғалатын аймақ аумақтарын тазалауды осындай кәсіпорындардың иелері және (немесе) пайдаланушылары жүзеге асырады.

39. Меншік нысанына тәуелсіз заңды және жеке тұлғалар осы Ережелерге және көріктендіру паспорттарына сәйкес белгіленген аумақ шекарасында тазалау, суару, тротуарларға құм себу, қар және қоқыс шығару, суағарлар және сорғыларды тазарту жұмыстарын орындауы қажет.

40. Аймақты ағымдағы санитарлық күтіп ұстау және тазалау зарарсыздандыру орындары бар қоқыс шығаруға мамандандырылған кәсіпорындар арқылы жүзеге асырылады және келесі шараларды қамтамасыз етуді көздейді:

1) елді мекендер аумағындағы қоқыстарды, қалдықтарды жинау және оларды уақтылы шығаруды ұйымдастыру;

2) аумақтың тиісті санитарлық жайластыру жағдайы: тұтыну қалдықтарын жинауға арналған алаңшаларды жоспарлы-тұрақты, ағымдағы тазарту, қалдықтарға арналған қоқыс жәшіктері (оларды жинау тікелей арнайы автомобильдер арқылы ұйымдастырылған жағдайларды қоспағанда) болуы, нормативтік талаптарға сәйкес қоқыс жәшіктерін ортақ пайдаланудағы орындарға орнату;

3) аумағын тазалау, суару, қоқыстарды жинау, қысқы мезгілде – қарды жинау және шығару, көшелердің өтпе жолдарын және жаяу жүргіншілер тротуарларын тайғаққа қарсы қоспалармен өңдеу, белгіленген және көметін орындарға тұтыну қалдықтарын шығару, өзендерді, бұлақтарды, арналарды, тартпаларды, нөсерлік кәріздерді және су өткізетін құрылғыларды қоқыстан тазарту;

4) санитарлық қорғалатын аймақтардың нормативтік шегінде жүйелі түрде аумақты күтіп ұстау бойынша жұмыстары.

41. Елді мекендердің аумағын санитарлық тазалау жүйесі тұрмыстық және өндірістік қалдықтарды жинау, жою, зарарсыздандыру және қайта өңдеуді қамтуы қажет.

42. Жаңадан құрылыс салынатын учаскелерде ғимаратты пайдалануға енгізетін кезде тазалау жұмыстарын ұйымдастыру қажет.

43. Ғимараттар мен құрылыстардың, жеке тұрғын құрылыстардың иелері және (немесе) пайдаланушылары тұрмыстық қалдықтарды шығаруға уақтылы шарт жасауға тиіс.

Кондоминиум объектісін басқару мақсатында құрылған көп пәтерлі тұрғын

үйлердегі үй-жайлардың (пәтерлердің) иелерінің коммерциялық емес
бірлестіктері тиіс:

- 1) қоқыс жинағыштар үшін алаңшаларды жабдықтауы;
- 2) азық-түліктік қалдықтарды, көшелік және аулалық қоқыстарды жинауға арналған құрал-саймандармен аула сыпырушыларды қамтамасыз етуі;
- 3) қоқыс қабылдаушы камераларды, алаңшаларды, сондай-ақ қалдық жинаушы орындарды жүйелі жуу, зарарсыздандыру және дезинсекциялауды қамтамасыз ету бойынша шараларды қабылдауы қажет.

44. Аумақты тазалауды жүзеге асыратын ұйымдар мен кәсіпорындар, тұрғын үйлердің, ұйымдардың, мекемелердің аумағынан қатты және сұйық тұрмыстық қалдықтарды уақтылы (шарттарға сәйкес) шығаруы қажет.

45. Аумақтарды тазалау шекараларын анықтау осы Ережелер негізінде жүзеге асырылады:

1) көше - жол желісі, алаңдар, қоғамдық орындар (ортақ пайдаланудағы демалыс орындары, саябақтар, скверлер, тұрақтың соңғы орындары, иесіз жерлер) – мемлекеттік тапсырыс көлемінде кент және ауылдық округтер әкімдерімен, бюджеттік бағдарламаларының әкімшілері – мемлекеттік мекемелерімен;

2) квартал ішіндегі және басқа аумақтар бойынша тазалау шекарасы кент және ауылдық округтер әкімдері беретін көріктендіру паспорттарына сәйкес анықталады.

1 тарау. Аумақтарды күзгі-қысқы кезеңде тазалау

46. Күзгі-қысқы тазалау кезеңі 1 қарашадан бастап 1 сәуірге дейін белгіленеді. Ауа-райы жағдайларының күрт өзгеруі жағдайында (қар, аяз) күзгі-қысқы тазалауды бастау және аяқтау мерзімін сәйкес бюджеттік бағдарламаның әкімшісі үйлестіреді.

47. Жапырақ түсетін кезеңде түскен жапырақтарды уақтылы жинау қажет. Жиналған жапырақтар көріктендіру бойынша кәсіпорындармен арнайы бөлінген учаскелерге немесе компостерлеу алаңдарына шығарылуы тиіс.

Тұрғын құрылыс аумағында, скверлер мен саябақтарда, ҚТҚ үшін контейнерлерде жапырақтарды өртеуге жол берілмейді.

Жапырақтарды ағаштар мен бұталардың тамыр бөлігіне жинауға, сондай-ақ оларды қоқыс жинайтын алаңшаларда және қоқыс жинайтын контейнерлерде жинақтауға жол берілмейді.

48. Қысқы кезеңде жолдар, бақ орындықтары, қоқыс салатын жәшіктер және шағын сәулет формаларының элементтері, сондай-ақ олардың алдындағы және бүйірлеріндегі кеңістік, оларға кіреберіс жолдар қар мен мұздақтардан тазартылуы керек.

49. Саябақтардағы, орман саябақтарындағы, бақтардағы, скверлердегі, бульварлардағы, аллеялардағы жолдарды тазалау кезінде жасыл желектердің жойылмауын және еріген суды қайтаруды қамтамасыз ету шартымен құрамында химиялық реагенттері жоқ қарды уақытша жинауға арнайы алаң дайындалып, жинауға рұқсат беріледі.

50. Инженерлік желілерде болған апаттан пайда болған тротуарлар мен жолдың жүру бөлігіндегі мұзды желі иелері және (немесе) пайдаланушылары уатып жинайды.

51. Жол берілмейді:

1) көшелердің жүру бөлігіне және өтпе жолдарға, тротуарлар мен көгалдарға квартал ішінде өтпе жолдардан, аула аумақтарынан, кәсіпорындар, ұйымдар, құрылыс алаңдарынан, сауда объектілерінен жиналған қарды жылжытуға немесе орнын ауыстыруға;

2) тротуарларда, жолаушылар тасымалдайтын көліктерге отыру алаңдарында, саябақтарда, скверлерде, аулаларда және жаяу жолдар мен көгалдандырылған аймақтарында көктайғаққа қарсы реагент ретінде сұйық хлорлы кальций пайдалануға;

3) көгалдарға, гүлзарларға және жасыл көшеттерге лас және тұз араласқан қарды, сонымен қатар мұз үйінділерін роторлық лақтыруға және орнын ауыстыруға.

52. Метеорологиялық қызметтерден күні бұрын жалпы тайғақ болатыны туралы ескерту алған жағдайда, эстакадалардың, көпірлердің жүру бөлігін өңдеу жұмыстары қар жаумай тұрып жүргізіледі.

53. Жолдың шетінде қар үйінділері қалыптасқан жағдайда тротуарлар мен көгалдарға қардың орнын ауыстыруға жол берілмейді.

54. Аулаларға кіреберіс, шығу жолдары, квартал ішіндегі жолдар жүру бөлігінің шетінен бастап механикалық күреу мен сыпырудан кейін бірінші кезекте тазартылуы тиіс.

55. Көшелерден және өтпе жолдардан қарды шығару екі кезеңде жүзеге асырылады:

1) жолаушылар тасымалдайтын көлік аялдамаларындағы, көпірлердегі және жол өткелдеріндегі, көпшілік баратын орындардағы (ірі әмбебап дүкендер, базарлар, қонақ үйлер, вокзалдар, театрлар), ауруханалардың аумағына және басқа әлеуметтік маңызды объектілердің кіреберіс жолдардағы бірінші кезекте (таңдаулы) қарды шығару қар жауғаннан кейін 48 сағат ішінде жүзеге асырылады;

2) соңғы (жаппай) қарды шығару бірінші кезекті шығару аяқталғаннан кейін кезекпен, тапсырыс беруші анықтаған кезектілікке сәйкес шығарылады.

Қар үю орындарын кент және ауылдық елді мекен әкімдерінің ұсыныстары бойынша аудан әкімдігі белгілейді.

56. Қар ерігеннен кейін қарды уақытша жинайтын орындар қоқыстан тазаланып, абаттандырылуы тиіс.

57. Тротуарлар, аула аумақтары және өтпе жолдар қар мен мұздақтан асфальтқа дейін тазартылуы қажет. Мұздақ (көктайғақ) пайда болған жағдайда құм немесе ұсақ қиыршық таспен өңдеу жүргізіледі.

58. Аулалар аумақтарынан және квартал ішіндегі өтпе жолдардан тазаланған қарды автокөліктердің еркін өтуіне және жаяу жүргіншілердің қозғалысына кедергі жасамайтын орындарға жинауға рұқсат етіледі.

59. Қар жинау кезінде жасыл көшеттерге зақым келтіруге жол берілмейді.

60. Аула ішілік аумақтарда қарды жинағанда еріген қар суының ағуын алдына ала ескеру керек.

61. Қыс мезгілінде ғимарат, құрылыс иелері және (немесе) пайдаланушылары шатырларды мұздан және сүңгілерден уақытылы тазарту жұмыстарын ұйымдастыруы қажет.

62. Ғимараттың жаяу жүргіншілер аймағына шығатын жақтарындағы шатырын тазарту жұмыстары қар жауғаннан кейін жедел түрде қатерлі учаскелерге қоршау орнату арқылы жүргізілуі керек.

63. Көше жағына қараған шатырлардан қар мен мұздан жаяу жүргіншілер жолдарына түсіріп тазарту жұмыстары тек күндізгі уақытта жүргізілуі қажет. Шатырдың басқа жақтарынан, сондай-ақ жазық шатырлардан қар ауланың ішкі аумағына түсірілуі керек. Қарды түсірер алдында жаяу жүргіншілердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету шараларын жасау қажет.

Ғимараттардың (құрылыстардың және құрылғылардың) шатырларынан түскен мұздар мен сүңгілер жедел түрде өтпе жолдың шет жағына қарай көшені тазалаушы ұйымдар шығаруы үшін орналастырылады.

64. Су ағар құбырларға қар, мұз және қоқыстарды тастауға жол берілмейді.

2 тарау. Аумақтарды көктем - жаз кезеңінде тазалау

65. Жазғы тазалау кезеңі 1 сәуірден бастап 1 қарашаға дейін белгіленеді. Ауа-райы жағдайлары күрт өзгерген жағдайда жазғы тазалау мерзімдері өзгеруі мүмкін.

66. Аула аумақтарын, аула ішіндегі өтпе жолдарды және тротуарларды қоқыстан, шаңнан және ұсақ тұрмыстық қалдықтардан тазалау, оларды жуу, сондай-ақ күні бойы тазалықты сақтауды аумаққа бекітілген субъектілер қамтамасыз етеді.

67. Аулалар аумақтарын жуу және шланг арқылы суару үшін суару шүмектері әрбір үй маңында жабдықталып, пайдалануға жарамды күйде болуы тиіс.

68. Күрделі емес құрылыс объектілерінің иелері және (немесе)

пайдаланушылары (автотұрақтар, көлік жөндейтін орындар, ангарлар, қоймалық қосымша құрылыстар, ғимараттар, сауда және қызмет көрсету нысандары) бекітілген аумақты санитарлық тазалау және тазарту бойынша келісім-шартқа отыруға немесе оны өз күшімен күн сайын жүргізуі тиіс.

69. Металл қоршаулар, жол белгілері және жол көрсеткіштері таза болуы тиіс.

70. Аудан жолдарының бөлінген белдеуінде, көгал ретінде орналастырылған бөлу жолағында шөп төсемдерінің биіктігі 15 сантиметрден аспау керек. Әр түрлі қоқыстармен және қалдықтармен жолақты ластауға жол берілмейді.

3 бөлім. Қасбеттерді, ғимарат пен құрылыстарды күтіп ұстау

71. Қаптаманың, сылақтың, фактуралық және боямалы қабаттардың бүлінуі, сылақтағы сызаттар, қаптама, кірпіш және шағын блок төсеменің жіктерінен ерітіндінің боялуы, тұтас жинамалы ғимараттардың жіктеріндегі герметикалық сылақтың бүлінуі, қабырғалардың шығыңқы бөліктеріндегі металл жабынның бүлінуі немесе тозуы, су ағар құбырлардың бүлінуі, дымқыл және тот басқан орындар, су аққан және тұздалған жерлер, жазықтықтың жалпы ластануы, парапеттердің бүлінуі және осыған ұқсас басқа да бүлінулер анықталуына байланысты, одан әрі дамуына жол берілмей, ғимарат, құрылыс иелері және (немесе) пайдаланушыларымен жойылуы қажет.

72. Егер заңды немесе жеке тұлғалардың меншігінде, шаруашылық жүргізу құқығында немесе жедел басқаруында, басқа да пайдалануда тұрғын емес немесе тұрғын ғимараттарда жеке үй-жайлар болған жағдайда, осы тұлғалар ғимараттың пайдалану ауданына қарай аталған ғимараттардың қасбеттерін жөндеуге үлестік қ а т ы с а д ы .

73. Ғимараттардың қасбеттерін, олардың жекелеген элементтеріне қалпына келтіру, жөндеу және қайта жасау жұмыстары белгіленген тәртіпке Қазақстан Республикасының 2001 жылдың 16 шілдедегі "Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы" Заңға сәйкес жүргізілуі қажет. Қасбеттерде орнатылған ақпараттық, ескерткіш тақтайшалар таза және д ұ р ы с ж а ғ д а й д а б о л у ы қ а ж е т .

74. Кіреберістер, жертөле қабатын, сөрелер, мандайшалар, сыртқы жарнама орналастыру құралдары ғимараттың және (немесе) құрылыстың иелері және (немесе) пайдаланушыларымен таза және дұрыс жағдайда ұсталуы қажет.

75 . Ж о л б е р і л м е й д і :

1) балкондар мен лоджияларды өздігінен қайта жабдықтауға, терезелер мен балкондардың сыртқы жағына гүлге арналған жәшіктерді орнатуға;

2) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылдың 6 мамырдағы N 425 "Объектілерді салу үшін бастапқы материалдарды (деректерді) және рұқсат

беретін құжаттарды ресімдеу мен беру тәртібін оңайлату жөніндегі кейбір шаралар туралы" Қаулысымен белгіленген тәртіпте берілген рұқсатсыз ғимараттардың қасбеттерін, олардың құрылымдық элементтерін өздігінен қайта ж а б д ы қ т а у ғ а ;

3) балкондарды қауіпсіздікті қамтамасыз етуге кедергі келтіретін үй тұрмысына қатысты заттармен (жиһаз, бос сыйымдылықтар) толтыруға;

4) алдын ала сәулеттік бөліктерді қалпына келтірмей ғимараттар мен құрылыстардың қасбеттеріне сырлау жұмыстарын жүргізуге;

5) табиғи немесе жасанды тастармен қапталған қасбеттерді сырлауға.

76. Қабырғаға бекітілген барлық болат элементтерді жүйелі түрде бояп, тот басудан сақтау қажет. Барлық құбырлардың қабырғалар мен фундамент арқылы өтетін орындарында ашық орындардың болуына жол берілмейді. Коммуникациялар арқылы өтетін көпіршелер, ғимарат және (немесе) құрылыс иелері және (немесе) пайдаланушыларымен дұрыс және таза күйде болуы қажет.

77. Меншігінде ғимараттар мен құрылыстар бар кәсіпорындардың және ұйымдардың басшылары, ғимараттар мен құрылыстардың иелері және (немесе) пайдаланушылары көрсетілген объектілердің қасбеттерін күтіп ұстауға, аталған нысандарға және олардың жекелеген элементтеріне (балкондар, лоджиялар, су ағатын құбырлар) қалпына келтіру, жөндеу және сырлау жұмыстарын уақытында жүргізуді, сонымен қатар қасбеттерде орнатылған ақпараттық, ескерткіш тақтайшалардың тазалығын және дұрыс жағдайда болуын қамтамасыз етуге т и і с т і .

78. Дүкендер мен офистердің, көшелер жағына шығатын сөрелері жарықпен б е з е н д і р і л у і т и і с .

79. Ғимараттар мен құрылыстардың түстік шешімі, сондай-ақ олардың қасбеттері құрылысты есепке ала отырып, бірыңғай түстік реңкте орындалуы қажет.

4 бөлім. Тұрғын мақсаттағы аумақты көріктендіру

80. Тұрғын ғимаратқа жанасатын аумақ абаттандырылуы, көгалдандырылуы, жарықтандырылуы, қоршалуы және аймақтандырылуы қажет, кіреберіс жолдары және жаяу жолдардың қатты жабыны болуы қажет.

81. Объектілердің құрылыстан және жолдардан бос аумағы абаттандырылуы және көгалдандырылуы қажет.

82. Ортақ пайдаланудағы көгалдандырылған аумақтар абаттандырылуы және шағын сәулет түрлерімен: субұрқақтар және қауыздар, сатылар, пандустар, тірек қабырғаларымен, шатырлармен, шамдармен жабдықталуы қажет. Шамдардың саны аумақты жарықтандыру нормалары бойынша анықталуы қажет.

83. Тұрғын кварталдар, ықшам аудандар аумақтарында, сондай-ақ үй маңындағы аумақта келесі тәртіп сақтау қажет:

1) көпірше, тротуарлар, жаяу жол, квартал ішіндегі өтпе жолдар мен жолдарды дұрыс қалпында ұстау;

2) аулаларда түрлі шаруашылық және қосалқы құрылыстарды (гараждар, сарайлар, қоймалар) өздігінен салуға және коммуникацияларды (антенналар, электр, телефон кабелдерін) өздігінен орнатуға жол бермеу;

3) үй маңындағы аумақтарға құрылыс материалдарын үюге жол бермеу;

4) баланстағы (шаруашылық жүргізудегі немесе жедел және (немесе) басқа басқарудағы) инженерлік желілерді дұрыс жағдайда ұстау, құдықтарды уақтылы қарау және тазалау;

5) үйдің малы мен құсын жеке меншік құрылыс аумағының сыртына, автокөлік және темір жолдарына, көшелерге, скверларға, бақтарға, саябақтарға, стадиондарға, мектеп жанындағы учаскілерге және басқадай көпшілік орындарға шығаруға және бағуға жол бермеу;

6) үйдің малы мен құсын жеке меншік тұрғын құрылыс алаңдарында, тұрғын үйдің подъездердің алдында, тұрғын кварталдардың ішінде және жалпыға бірдей қолданылатын жерлерде (ветеринарлық мекемелердің аумақтарын санамағанда) союға және бөлшектеуге жол бермеу;

7) шағын сәулет түрлерін, спортқа, ойынға, балаларға арналған алаңшаларының және шаруашылық алаңшаларының жабдықтарын, қоршаулар мен шарбақтарды дұрыс жағдайда ұстау, олардың сыртқы түрін таза ұстау.

5 бөлім. Кент және елді мекендер аумағын жарықтандыру

84. Аумақтарды жарықтандыру пайдаланушы ұйымдармен ұсталып, сыртқы жарықтандыру қондырғыларымен (бұдан әрі - СЖҚ) қамтамасыз етіледі, оларға мыналар:

1) электрмен жабдықтау құрылғылары, таратушы желілер;

2) электр желілерін қорғау және жерлендіру құрылғысы;

3) басқару құрылғылары;

4) кронштейндер, тростық аспа тіректері жатады.

85. СЖҚ күтіп ұстау және қызмет көрсету келесі шараларды қамтиды:

1) шамдарды тазалау, жарық түсіру деңгейін өлшеу, шамдарды ауыстыру және шамдардағы істен шыққан шашыратқыштарды ауыстыруды қоса есептегенде, ондағы сандық және сапалық көрсеткіштер берілген параметрге сәйкес келуімен СЖҚ техникалық дұрыс жағдайда ұстау;

2) СЖҚ жұмысының регламенттелген тәртібін қамтамасыз ету, кесте бойынша уақтылы қосу және сөндіруді бақылау, жанбайтын шамдарды,

ақауларды анықтау, оларды жедел жою.

86. Металл тіректер, кронштейндер және СЖҚ элементтері жабу жағдайына қарай боялады.

87. Жарықтандыру тіректерінде, инженерлік желілерде олардың иелерімен және (немесе) пайдаланушыларымен келісімсіз жарнамалық қалқандар орнатуға жол берілмейді.

88. Кесте бойынша көшелердің, жолдардың, алаңдардың жаяу жол бөліктерінің, және жарықтандырылатын объектілердің сыртқы жарығын қосу табиғи жарықтың көлемінің азаюы кезінде кешкі ымырт кезінде 20 люкске дейін, ал сәнуі - таңертең 10 люкске дейін беріледі.

89. Көшелердегі жанбайтын шамдар 10 пайыз аспауы қажет, алайда істен шыққан шамдардың бірінен кейін бірі қатар орналасуына жол берілмейді.

90. Металл бағаналар, кронштейндер мен сыртқы жарық құрылғылары мен байланыс желілерінің элементтері таза, тот баспай ұсталып, сырлануы қажет. Жанып кеткен шамдарды ауыстыруды тиісті қызметтер оны анықтағаннан кейін 24 сағаттың ішінде ауыстыруы тиіс.

91. Пайдаланудан шыққан құрамында сынап бар газ санатындағы шамдар - доқалы сынапты шам, металлдық сынаптық йодидтары бар доқалы шам, доқалы натрийлі, люминесцентті шамдарды сақтайтын арнайы орындарда сақталып, одан әрі қайта өңделуі үшін арнайы кәсіпорындарға жеткізілуі қажет. Аталған шамдар түрлерін полигон аумағына шығаруға жол берілмейді.

92. Жарық және электрлі көліктердің байланыс желілерінің құлаған бағаналарын негізгі көшелерде кешіктірілмей бағана иесі және (немесе) пайдаланушы шығарады, басқа аумақтарда, сондай-ақ бұзылған бағаналар – 12 сағат ішінде шығарылады.

6 бөлім. Ортақ пайдаланудағы, демалу мақсатындағы аумақты көріктендіру

93. Саябақтар, скверлер, су қоймалары, соның ішінде оларда орналасқан тротуарлар, жаяу жол аймақтары, сатылық құрылымдарды қамтитын ортақ пайдалану аумақтарын тазалауды осы объектілер қызмет көрсетуде және пайдалануда тұрған ұйымдар мен бекітілген аумақ субъектілері жүзеге асырады.

94. Ландшафт - демалу аумақтарының шегіндегі алаңшалардың, жол-соқпақ жүйелерінің жабыны тақташалардан, ұсақ тастан және басқа да берік минералды материалдардан, сирек жағдайларда асфальт жабынын қолдануға жол берілетін, қолданылуы қажет.

95. Тоғандар мен басқа да су қоймаларының жағажай жолақтары абаттандырылуы қажет. Су қоймаларының сыртқы сулармен ластануына жол

бермейтін шараларды қарастыру қажет.

96. Алаңдарда, саябақтарда, скверлерде, демалыс аймақтарында, халық көп баратын жерлерде, көшелерде, тұрғын үйлердің әрбір кіреберісінің алдында, әкімшілік, қызметтік ғимараттар, сауда объектілеріне кіреберісте, қоғамдық көлік күту аялдамаларында қоқыс салатын жәшіктер орналасуы қажет.

97. Қоқыс салатын жәшіктер олардың толуына қарай, бірақ күніне бір реттен аз емес мөлшерде тазартылады. Қоқыс салатын жәшіктер олардың ластануына қарай, бірақ аптасына бір реттен аз емес мөлшерде жуылады. Қоғамдық көлік күту аялдамаларында орналасқан қоқыс салатын жәшіктерді аялдаманы тазалауды жүзеге асыратын ұйымдар жуып, тазалайды, ал басқа объектілердің маңында орналасқан қоқыс салатын жәшіктерді көрсетілген объектілердің иелері және (немесе) пайдаланушылары жуып, тазалайды. Қоқыс салатын жәшіктерді бояуды иелері және (немесе) пайдаланушылары жылына бір рет (сәуір), сондай-ақ қажеттілігіне қарай немесе сәйкес қызметтердің ұйғарымы бойынша жүзеге асырады.

98. Көшелер, алаңдар, саябақтар, скверлер мен аулаларды ластауға жол берілмейді.

99. Жағажайлар жабылғаннан кейін жағажайды, киім ауыстыратын орындарды, дәретханалар мен жасыл жолақты негізгі тазалау және бос сыйымдылықтарды жуу мен дәретханаларды зарарсыздандыру жұмыстары жүргізіледі. Күндіз ағымдағы тазалау жүргізіледі. Жиналған қалдықтар таңертеңгі 8 сағатқа дейін шығарылуы қажет.

100. Қоқыс салатын жәшіктер жағажай ауданының 1600 шаршы метріне (бұдан әрі – m^2) бір қоқыс салатын жәшіктен кем емес жәшік есебін негізге ала отырып орналастырылуы және жасыл көшеттер жолағынан 3-5 метр қашықтықта және жағажайдан кем дегенде 10 метр қашықтықта орналастыру қажет, олардың ара қашықтығы 40 метрден аспауы тиіс.

101. Сыйымдылығы 0,75 текше метр (бұдан әрі – m^3) жағажай ауданының 3500 - 4000 m^2 аумағына бір контейнер есебінен орналасуы қажет.

102. Жағажайлардың аумақтарында бір орынға 75 адам есебінен қоғамдық дәретханалар орнатылуы қажет, суға шомылатын жерлерге дейінгі ара қашықтығы кем дегенде 50 метр және 200 метрден артық болмауы керек.

103. Жағажай аумағында ауыз су жеткізілген субұрқақтар орналасуы қажет. Су бұрқақтардың ара қашықтығы 200 метрден аспау қажет. Субұрқақтардың ағыны жағажайдың жасыл көшеттерін суаруға қолданылуы мүмкін, оларды ағын су қоймаларына жағажай шекарасы бойынша өзен ағысынан 100 метр төмен қашықтықта бұруға болады. Ауыз су ішетін субұрқақтардан суды осы мақсаттарға белгіленбеген орындарға бұруға жол берілмейді.

104. Ауыз су ішетін субұрқақтар үлгілік немесе арнайы әзірленген жоба бойынша дайындалған болуы мүмкін, олар демалу аймақтарында орналастырылады, сонымен бірге спорттық алаңшаларда орналастыру ұсынылады. Ауыз су ішетін субұрқақ орналасқан орын және оған кіреберіс жер жабынның қатты түрімен жабдықталуы қажет, биіктігі ересек адамдар үшін 90 сантиметрден аспауы, балалар үшін 70 сантиметрден аспауы қажет. Ауыз су ішетін субұрқақтардың кем дегенде біреуі демалыс аймақтарында мүгедектер үшін қол жетімді болуы қажет.

105. Ашық және жабық түрдегі киім ауыстыратын орындар, гардеробтар Қазақстан Республикасында қолдануға рұқсат берілген зарарсыздандыратын ертінділерді қолдана отырып, күн сайын жуылуы керек.

106. Жағажайға жыл сайын таза құм немесе шағылтас төгілуі қажет.

107. Құмды жағажайларда аптасына кем дегенде бір рет жиналған қалдықтарды жойып, құмның беткі қабатын механикалық қопсыту қажет. Қопсытылғаннан кейін құм тегістелуі қажет.

108. Адамдардың суға түсуіне арналған орындарда кір жууға және жануарларды жуындыруға жол берілмейді.

109. Саябақтардың қоқыс жинағыштарды орнату үшін арналған учаскелері бар шаруашылық аймағы демалушылардың көп жиналатын орындардан (билеу алаңдары, эстрада, субұрқақтар, басты аллеялар, ойын-сауық павильондары) 50 метрден кем емес ара қашықтықта орналасуы қажет.

110. Қоқыс салатын жәшіктердің санын саябақтың 800 м² ауданына бір жәшік есебінен анықтау қажет. Басты аллеяларда қоқыс салатын жәшіктердің арақашықтығы 40 метрден аспауы қажет. Әрбір дүкеншенің, дүңгіршектің алдында қоқыс салатын жәшік орнату қажет.

111. Демалушылар көп жиналатын орындардан алыс орналасқан жерлерде қалдықтарды жинау ыңғайлылығы үшін қалдықтар мен қоқысты уақытша сақтауға арналған аралық жинағыштар орнатылуы керек.

112. Шаруашылық алаңшалары үшін контейнерлер саны 3 күндік қалдықтардың орташа жиынтығы есебінен анықталуы қажет.

113. Қоғамдық дәретханалар демалушылар көп жиналатын орындардан 50 метр қашықтықта, 500 адамға бір орын есебінен орнатылуы тиіс. Қоғамдық дәретханалар орналасқан жерлер мен оларға кіру жолдары күндіз және кешкі уақытта көрінетін арнайы сілтемелермен көрсетілуі тиіс.

114. Қоғамдық дәретханалар қоғамдық ғимараттардың бірінші қабаттарында орналастырылуы мүмкін. Қоғамдық дәретханаларды тұрғын ғимараттарда, балалар, емдеу-сауықтыру, профилактикалық және санитарлық-эпидемиологиялық мекемелердің ғимараттарында орналастырылуға

ж о л

б е р і л м е й д і .

115. Қоғамдық дәретханаларды елді мекендердің келесі жерлерінде
о р н а л а с т ы р у қ а ж е т :

1) алаңдарда, жаяу жүргіншілер қозғалысы көп көшелерде;
2) теміржол және автостанция станцияларының жанындағы алаңдарда;
3) кенттік саябақтарда, көрмелерде, стадиондарда, адамдардың жаппай
д е м а л ы с о р ы н д а р ы н д а ;

4) сауда орталықтары, базарлар аумақтарында.

116. Негізгі тазалауды саябақтар жабылғаннан кейін таңертеңгілік 8 дейін жүргізу керек. Күндіз қалдықтар мен құлаған жапырақтарды жинап, ағымдағы жинауды жүргізіп, жасыл көшеттер суарылу керек.

117. Аудан аумағындағы бұлақтар су сапасының талаптарына сәйкес болса және санитарлық-эпидемиологиялық қадағалау органдарының оң қорытындысы болған жағдайда, кіреберіс және қатты жабыны бар алаңшамен, бұлақ суын алуға арналған құралмен (науа, құбыр, су ағатын құралдың басқа түрі), су жинайтын тостаған, су бұру жүйесімен жабдықталуы қажет.

118. Декоративтік су қоймалары бедер қолданумен немесе тегіс жазықтықта көгалмен, тақташа жабынмен, гүлзарлармен, ағаш-бұта көшеттерімен қоса орналастырылады. Су қоймасының түбін тазалау үшін ыңғайлы болатындай жазық жасау қажет. Түс және жарықпен ресімдеу әдістерін қолдану ұсынылады.

1 тарау. Көркем және жарнамалық безендіру, шағын сәулет түрлері

119. Жарық жарнама елді мекен кеңістігінде жаяу жүргіншілер мен автокөлік жүргізушілерін бағдарлауға көмек көрсетуі және жарық құрылымдық міндеттерді шешуге қатысуы қажет. Осындай ақпаратты орналастыру, көлемі, түрі және жарық түстік параметрлері есептік қашықтықтан анық көрінуі және нақты түстік ансамбльге үйлесімді сәйкес келуі, жол қозғалысы ережелеріне қайшы келмеуі, халықтың мекендеу қолайлылығына кедергі келтірмеуі қажет.

120. Сыртқы жарнама және ақпарат құралдары таза болуы және белгіленген
т ә р т і п т е о р н а л а с у ы қ а ж е т .

121. Сыртқы (көрнекі) жарнама объектілерінің өндірісіне және ресімдеуге пайдаланылатын материалдар сапа, қауіпсіздік және экологияның, ізгілік және моральдің заманауи талаптарына сәйкес келуі және аймақтың табиғи-климаттық жағдайларына, экологиялық және санитарлық-гигиеналық қауіпсіздік нормаларына сәйкес болуы қажет.

122. Жеке тұрған сыртқы (көрнекі) жарнама объектілерін монтаждау (демонтаждау) кезінде құрылымның іргетасы жер деңгейінде немесе одан төмен деңгейде орналастырылуы қажет. Жақын маңдағы аумақ монтаждаудан (

демонтаждау) кейін абаттандырылуы қажет.

123. Сыртқы (көрнекі) жарнама және ақпарат объектілерінің құрылымы тәуліктің қараңғы уақытында жарық көзімен жарнамалық-ақпараттық алаңның жарықтандыруын қарастыруы қажет. Жарықтандыру техникалық жағынан қиындық келтіретін немесе бастапқыда сәулет жобасымен қарастырылмаған сыртқы (көрнекі) жарнама және ақпарат құралдарын (керме-транспаранттар, жалау құрылымдары, маркиза, қызмет көрсетуге арналған жол белгілері және жарық шағылысатын жабыны бар бағыттық бағдарлау белгілері, жеке тұрған үлкен емес ғимараттар мен құрылыстарда және тұрғын ғимараттардың тұрғын емес нысандарында орналастырылған ақпарат) қоспағанда.

124. Сыртқы (көрнекі) жарнама объектілерінің инженерлік - техникалық шешімі объект бекітілетін ғимараттар мен құрылыстар элементтерінің тірек мүмкіндігін есепке алуы, соның нәтижесінде олардың пайдаланушылық сапасының жоғалуына жол бермеуі қажет.

125. Сыртқы (көрнекі) жарнама объектілерін күтіп ұстау, соның ішінде оған жанасатын аумақты бес метр радиуста тазалауды сыртқы (көрнекі) жарнама объектілерінің иелері жүзеге асыруы қажет.

126. Сыртқы (көрнекі) жарнама объектілерінің құрамдас бөліктері – іргетасы, "тұғыры" тиесілі эстетикалық түрде болуы қажет. Іргетасы сырлануы (баялуы) қажет, бетон негізі түскен жағдайда "қалпына келтірілуі" қажет. "Тұғыр" таза, боялған және қағаз жарнамалық тасымалдаушылардан тазартылған болуы қажет.

127. Тұрақты сыртқы (көрнекі) жарнама объектілерін бір немесе одан да көп жақтарында ақпараттық хабарлама (жарнама) болмай пайдалануға жол берілмейді. Сыртқы (көрнекі) жарнама объектілеріндегі түсі кеткен, жыртылған ақпараттық тасымалдаушылар, сондай-ақ тақырыбы ескірген, соның ішінде әлеуметтік сипаттағы ақпараттық тасымалдаушыларды ауыстыру қажет. Көрсетілген іс-шаралар сыртқы (көрнекі) жарнама объектілерінің иесі есебінен жүзеге асырылады.

128. Жарық жарнамаларды және маңдайшаларды пайдаланатын кәсіпорындар оларды күн сайын қараңғы түскен кезде қосуы және жанып кеткен газ жарық түтіктерді және электр шамдарын уақтылы ауыстырулары қажет.

129. Жарық жарнамалардың немесе маңдайшалардың жеке белгілерінің жарамсыз жағдайында жарнаманы немесе маңдайшаны сөндіру қажет.

130. Жарнамалық құрылымдарды монтаждаудан (демонтаждау) кейін жарнама таратушы аумақты немесе орналастыру объектілерін 7 күннен аспайтын мерзімде көріктендіруді қалпына келтіру қажет.

131. Жол берілмейді:

1) көгалдарға автокөлікті қойып жарнамалық құрылымдардан бейнелерді (плакаттарды) ауыстыруға;

2) жеке меншік иесінің және (немесе) балансустаушының келісімісіз әртүрлі жарнамаларды және басқа да ақпараттық хабарламаларды ғимараттарға, қоршауларға, жолаушылар көліктері аялдамаларына, жарықтандыру бағаналарына, ағаштарға жапсыруға және орнатуға.

132. Бөлінген белдеу шекарасында орналастырылатын сыртқы жарнама, басқа да ақпараттық белгілер және көрсеткіштер Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес орындалуы және орналастырылуы қажет.

133. Тұрғын құрылыс аумақтары, қоғамдық аймақтар, скверлер, көшелер, бақтар, демалыс алаңшалары шағын сәулет нысандарымен – шатыр, көлеңкелі бастырма, гүлзарлар, сәкілер, қоқыс салатын жәшіктер, субұрқақтар, балалар ойынына, ересектердің демалысына арналған құрылғылар, газет стендтері, қоршаулар, телефон будкалары (бастырмалар), автокөлікті күту павильондарымен жабдыкталады.

134. Қоршаулар, дуалдар салу және орнатуды келесі талаптарды сақтаған жағдайда жүзеге асыруға болады:

1) кірпіш, бетон (жабық) дуалдармен тек қана өндірістік кәсіпорындарды, арнайы мекемелерді, режимдік объектілерді қоршауға рұқсат етіледі;

2) биіктігі 2 метрге дейін металл дуал (декоративтік, ашық) немесе жасыл (көшет) қоршау салу көп пәтерлі тұрғын үй кешендерін, коттеждік қалашықтарды және жеке тұрғын үйлерді қоршау үшін рұқсат етіледі;

3) биіктігі екі метрден жоғары металл дуалдармен (ашық) оқу орындарын, балаларды тәрбиелеу және емдеу мекемелерін, базарларды, мамандандырылған мекемелерді қоршау үшін рұқсат етіледі;

4) биіктігі 0,7 метрге дейін жасыл (көшет) қоршаумен коттеждік қалашықтағы жеке тұрғын үйлерді, әкімшілік ғимараттарды, банк мекемелерін, сауық және демалыс орталықтарын және басқа объектілерді (бөлінген аумағының шекарасында) қоршау үшін салуға болады.

135. Шағын сәулет түрлері тұрақты және мобильді болуы мүмкін, олардың саны және орналасуы аумақтарды көріктендіру паспорттарымен белгіленеді.

136. Жаңа құрылыс кезінде құрылыс салынатын учаске шегінде шағын сәулет түрлерін жобалау, әзірлеу және орнатуды тапсырыс беруші бекітілген жобалық-сметалық құжаттамаға сәйкес жүзеге асырады.

137. Шағын сәулет түрлерінің сындарлы шешімдері олардың тұрақтылығын, пайдалану қауіпсіздігін қамсыздандыруы тиіс.

138. Заңды және жеке тұлғалар - шағын сәулет түрлерінің иелері және (немесе) пайдаланушылары өз есебінен оларды ауыстыру, жөндеу және бояуға тиіс.

139. Аймақтарда шағын сәулет түрлерін орнату және күтіп ұстау келесі талаптар сақталған кезде жүзеге асырылады:

1) сыртқы көріктендірудің барлық элементтері, соның ішінде ғимараттардың қасбетін өңдеу бекітілген жобаға және өрт қауіпсіздігі нормаларына сәйкес орындалуы қажет;

2) құрылыстардың иелері және (немесе) пайдаланушылары келісімсіз көше, алаң және қоғамдық орындарға қарайтын ғимараттардың қасбеттерін мерекелік безендіруге құқылы.

140. Мобильдік және тікелей көгалдандырумен безендіру үшін құрылғылардың келесі түрлері қолданылады: бүкпе айналар, ағаш қатарлары, балтозаңдар, гүлшілер, қыш құмыралар.

1) бүкпе айналар және ағаш қатарлары – шырмауық немесе тік өсетін өсімдіктерді көгалдандыру үшін торкөз түріндегі жеңіл ағаш немесе металл құрылымдар, жайлы демалыс бұрыштарын, күннен қорғаныш, алаңшаларды, техникалық құрылғылар мен құрылыстарды қоршау үшін пайдаланылуы мүмкін;

2) балтозаңдар – шатыр, галерея немесе бастырма үлгісіндегі ағаштан немесе металдан жасалған жеңіл торлы құрылым, "жасыл тоннель", алаңшалар немесе сәулет объектілері арасында өткел ретінде пайдаланылады;

3) гүлшілер, қыш құмыралар – гүл отырғызылатын топырағы бар шағын сыйымдылықтар.

141. Орындықтарды іргетастың немесе жабынның қатты түрлеріне орнату көзделуге тиіс. Демалыс аймақтарында, орман-саябақтарда, балаларға арналған алаңшаларда орындықтарды жабынның "жұмсақ" түріне орнатуға болады. Іргетасы болған кезде оның бөліктері жер бетіне шығып тұрмауы қажет. Ересек адамның демалуы үшін орындықтың биіктігі жабын деңгейінен отыру жазықтығының деңгейіне дейін 420 - 480 миллиметр шамасында болуы қажет. Демалу үшін орындықтардың үстін түрлі суға төзімді өңдеумен (лайықтысы – сіңіре өңдеу) ағаштан жасау ұсынылады.

142. Қоғамдық, тұрғын, демалыс мақсаттарындағы аумақтарда таксофондар орнату кезінде оларды электр жарығымен жарықтандыруды қарастыру қажет. Таксофондарды орналастыру орындарын телефон кәрізі арнасы (құбыр) және электр жарығымен жарықтандыру арнасы (құбыр) құрылғыларының қосылу орнына неғұрлым жақын жерге жобалау керек. Сонымен қоса, таксофондардың біреуінен кем емес мөлшерде (немесе әр қатардағы біреуі) тиын қабылдағыш тесігінің деңгейі жабын деңгейінен 1,3 метр биіктікте орналастыру қажет. Пошта жәшігінің қабылдау тесігінің деңгейі жабын деңгейінен 1,3 метр биіктікте орналастыру ұсынылады.

2 тарау. Базарлардың аумағын күтіп ұстауға қойылатын талаптар

143. Базарды ұйымдастыру кезінде міндетті түрде өртке қарсы ережелер, сәулет, құрылыс, ветеринариялық, экологиялық талаптар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес сақталуы қажет, базарлар аумақтары асфальттық жабынмен өңделуі керек.

144. Базар аумағында орналасқан құрылыстар қауіпсіздік, ветеринариялық, санитарлық, өртке қарсы ережелер және сәйкес профильдегі (үлгідегі) объектілер үшін белгіленген талаптарға сәйкес болуы қажет.

145. Базар аумағында құрылыстар мен жабдықтарды орналастыру тұтынушылардың сауда орындарына еркін қол жетімділігін, өрт қауіпсіздігі талаптарын сақтау және апатты немесе төтенше жағдайларда адамдар мен материалдық құндылықтарды шұғыл көшіру мүмкіндігін қамтамасыз етуі қажет.

146. Базардың санитарлық жағдайы санитарлық - эпидемиологиялық қадағалау органдары мен мекемелері бекіткен талаптарға сәйкес келуі тиіс.

147. Базар аумағында көрінетін жерлерге барлық қажетті объектілерді көрсете отырып, "Базар жоспары" орналастырылады: сауда қатарлары, анықтамалық бюро, зертханалар, сантораптар, бақылау таразылары, тәртіп сақтау органдарының бөлмесі.

148. Базардың аумағы сауда қатарларына нақты азық-түлік орындарына, бақылау таразыларына, автобус аялдамаларына, шығу есіктеріне бағыттайтын көрсеткіштермен жабдыкталады.

149. Ауыл шаруашылығы өнімдерінің саудасы санитарлық - эпидемиологиялық қадағалау органдары мен мекемелері рұқсат еткен материалдардан дайындалған ыдыста, тауарлық жанасу принциптерін сақтай отырып, өнімдерді жермен тікелей жанасудан сақтау жолымен жүзеге асырылады.

150. Базарларда ветеринарлық - санитарлық сараптама өткізу міндетті болып саналады. Жануарлар өнімдерін және шикізаттарын ветеринарлық-санитарлық сараптамадан өткізбей сатуға жол берілмейді.

3 тарау. Қалдықтар мен қоқыстарды жинау, сақтау, шығару және өңдеу

151. Жоспарлық - жүйелі тазалау қалдықтарды жоюды жүзеге асыратын ұйым және жеке және заңды тұлғалардың арасындағы келісім-кестелер бойынша жүзеге асырылуы тиіс.

152. Қалдықтарды полигонға шығарған кезде автомашинаның әр рейсі полигон әкімшілігінің жол парағында белгіленуі қажет.

153. Қалдықтарды шығару 6 сағаттан ерте емес және 23 сағаттан кеш емес уақытта жүзеге асырылуы тиіс.

154. Қатты және сұйық тұрмыстық қалдықтарды зарарсыздандыру

қолданыстағы нормативтік құжаттарға сәйкес келетін арнайы құрылыстарда (катты тұрмыстық қалдықтарға арналған полигон, ассенизация алаңдары, жер жырту алаңдары, мал қорымдары, кәріз құрылымдарының жүйесі) жүргізілуі қ а ж е т .

155. Қалдықтарды осы мақсаттарға арналмаған басқа аумақтарға шығаруға, сонымен қоса ауыл шаруашылық даласында көмуге жол берілмейді.

156. Үй иеліктері, ұйымдар, мәдени - көпшілік мекемелердің аумақтарында, демалыс аймақтарында көлік өтуі үшін өтпе жолдары бар қоқыс және қалдық жинауға арналған контейнерлер орнататын арнайы алаңшалар бөлінуі қажет. Алаңшаның су өтпейтін жабыны және үш жағынан бұталардан құралған тұтас қ о р ш а у ы б о л у ы қ а ж е т .

157. Контейнерлерді орнатуға арналған алаңшалар тұрғын және қоғамдық ғимараттардан, барлық түрдегі ұйымдардан, спорт алаңшаларынан және халықтың демалу орындарынан 25 метрден кем емес және 100 метрден артық емес қашықтықта орналасуы қажет. Алаңшалардың көлемі 5 контейнерден кем емес контейнер қоюға арналуы қажет. Контейнерлерден алаңшаның шетіне дейінгі арақашықтығы 1 метрден кем болмауы қажет.

158. Аула дәретханаларынан, контейнер алаңшаларынан, бекітілген арақашықтықты сақтау мүмкін болмайтын құрылысы салынған аудандарда осы ара қашықтықты өкілетті орган сәулет және қала құрылысы, тұрғын үй-пайдалану ұйымы қызметкерлерінің, мемлекеттік санитарлық-эпидемиологиялық қызметтің аумақтық органы маманының қатысуларымен комиссия белгілейді.

159. Орнатылатын қоқыс жинағыштар (контейнерлер) санын анықтау үшін қоқыс жинағыштарды пайдаланатын халық саны, қалдықтардың жиналу нормалары, оларды сақтау мерзімдерін есепке ала отырып анықталуы қажет. Қоқыс жинағыштардың есептік көлемі ең көп жиналатын кезеңдегі қалдықтардың нақты жиналу көлеміне сәйкес келуі қажет.

160. Қоқыс жинағыштарда (контейнерлерде) жылдың суық мезгілінде қалдықтарды сақтау мерзімі (0 және Цельсия бойынша төмен градус температурада) үш тәуліктен артық болмауы, жылы кезеңде (плюс температурада) тәуліктен артық емес мерзімде шығарылуы қажет.

161. ҚТҚ жинау үшін жақсы жабдықталған тұрғын үй қорында стандартты контейнерлер (0,75 м²), жеке үй иеліктерінде қақпақтары бар түрлі сыйымдылықтағы құрылымдар (ағаш, металл және пластикалық) қолдану қажет.

162. Жаз уақытында металл контейнерлер арнайы орындарда 10 күнде бір реттен жиі емес (ауысымсыз жүйеде) және әр төгілген кезде (ауысымды жүйеде) ж у ы л у ы қ а ж е т .

163. Екінші реттік шикізаттарды (тоқыма, банкалар, шөлмектер) контейнерлерден, мамандандырылған көліктен таңдап алуға жол берілмейді.

164. Кәріз жүйесі жоқ үй иеліктерінде сұйық қалдықтарды жинау үшін су өтпейтін, қатты фракцияларды бөлу үшін торы және қақпағы бар жер бетіндегі бөлігімен шұңқырлар жабдықталуы қажет. Аулалық дәретханалар болған кезде шұңқыр ортақ болуы мүмкін.

165. Кәріз жүйесі жоқ аулалық және қоғамдық дәретханалар тұрғын және қоғамдық ғимараттардан, балаларға арналған алаңшалар мен халықтың демалу орындарынан 25 метрден кем емес қашықтықта орналасуы қажет.

166. Орталықтандырылмаған сумен жабдықтау жағдайында аулалық дәретханалар құдықтар мен бұлақтардан 50 метрден кем емес қашықтықта орналасуы қажет.

167. Аулалық дәретханалардың жер бетіндегі бөлігі және шұңқыры болуы қажет. Жер бетіндегі үй-жай тығыз орналасқан материалдардан (тақтай, кірпіш, блоктар) құрылуы қажет. Шұңқыр су өтпейтін болуы қажет. Шұңқырдың тереңдігі жер асты суларының деңгейіне байланысты, бірақ 3 метрден артық болмауы қажет. Шұңқырды жер бетіне 0,35 метрге дейін ғана толтыруға жол беріледі. Шұңқыр толтырылуына қарай, бірақ жарты жылда бір реттен кем емес мерзімде тазаланатын.

168. Аулалық дәретханаларды тазалау күнделікті жүзеге асырылады. Аулалық дәретханалардың жер бетіндегі бөлігі кеміргіштер мен жәндіктерді өткізбейтіндей болуы қажет. Кәріз жүйесі жоқ аулалық дәретханалар және шұңқырлар 10 күнде бір рет зарарсыздандырылуы қажет.

169. Жұқпалы және туберкулезке қарсы ауруханалық ұйымдарда азық - түлік қалдықтарын жинауға жол берілмейді.

170. Сауда және қоғамдық тамақтану объектілерінде азық - түлік қалдықтарын уақытша сақтау тоназытқыш камераларында немесе басқа да салқындататын үй-жайларда жүзеге асырылуы қажет.

171. Азық-түлік қалдықтарына арналған жинау құралдары күн сайын жуу құралдарымен жуылып және 10 күнде бір рет зарарсыздандырылуы қажет.

7 бөлім. Құрылыс және монтаж жұмыстарын жүргізу кезінде көріктендіру талаптары

172. Құрылыстың барлық мерзімінде жүргізілетін жұмыстар қоршаған орта, аумақ, халық қауіпсіздігін қамтамасыз ету, құрылыс алаңшасында еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету, құрылыс алаңшасына жанасатын аумақта тәртіп сақтау бойынша кенттер және селолық округтер әкімдерінің талаптарын орындауды қамтамасыз етуі қажет.

173. Құрылыс-монтаж жұмыстары басталғанға дейін құрылыс алаңы және жұмыстардың қауіпті аймақтары қоршалуы қажет.

174. Алаңға кіреберісте объектінің, құрылыс салушының (тапсырыс берушінің), мердігердің (бас мердігердің) атауы, объект бойынша жауапты жұмыс өндірушісінің аты-жөні, лауазымы және телефоны көрсетіліп, ақпараттық қалқандар орнатылуы қажет.

175. Жауапты жұмыс өндірушісінің атауы және телефоны құрылыс алаңдарынан тыс орындардың қоршауындағы, мобильді ғимараттар мен құрылыстар, жабдықтардың ірі көлемді элементтері, кабель барабандары қалқандарда көрсетілуі тиіс.

176. Қажеттілік жағдайында жергілікті атқарушы органның талабы бойынша құрылыс алаңы қоқыс жинауға арналған бункерлер және жабдықтармен, сондай-ақ шығу орындарында көлік құралдарының дөңгелектерін тазалау пункттерімен, ал желілік объектілерде - жергілікті атқарушы органдар көрсеткен орындарда жабдыкталуы қажет.

177. Құрылыстың жоспарымен қарастырылған көшелерді жабу, көлік қозғалысын шектеу, қоғамдық көлік қозғалысын өзгерту бойынша шараларды жұмыстарды орындаушы жұмыс басталар алдында жол полициясымен және кенттер және селолық округтер әкімдерімен келісуі қажет. Шектеулерде қажеттілік аяқталғаннан кейін көрсетілген органдар хабарландырылуы қажет.

178. Құрылыс алаңына енгізілмеген белгілі-бір аумақтарды құрылыс мұқтаждықтары үшін уақытша пайдалану қажеттілігі кезінде пайдалану режимі, қорғау (қажеттілігіне орай) және осы аумақтарды тазалау осы аумақтардың иелері және (немесе) пайдаланушыларының келісімімен анықталады (қоғамдық аумақтар үшін - жергілікті атқарушы органмен).

179. Құрылыс жүргізілетін барлық мерзімде жұмыстарды орындаушы алаңға қойылатын еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау, құрылыс жұмыстарының қоршаған аумақ және халық үшін қауіпсіздігі талаптарын сақтауға, сондай-ақ осы нормалармен, қолданыстағы басқа нормативтік құжаттармен құрылысқа келісу талаптарымен белгіленген әкімшілік сипаттағы түрлі талаптарды орындауға жауапкершілікте болады.

180. Құрылыс жүргізілетін барлық мерзімде жұмыстарды орындаушы уақытша инженерлік желілер, жолдар және көліктік құрылыстар, қойма алаңдары, тұрмыстық және барлық қатысушылар үшін ортақ пайдаланудағы басқа да уақытша ғимараттар мен құрылыстарды жайластыру, пайдалану, дамыту және жоюды, сондай-ақ егер басқасы құрылысқа келісу шарттарымен немесе құрылысқа қатысушылар арасындағы келісіммен қарастырылмаса, алаң аумағындағы жерлерді қалпына келтіруді қамтамасыз етеді.

181. Жұмыстарды орындаушы бекітілген аумақтың құрылыс алаңы аумағын

тазалауды қамтамасыз етуі қажет. Тұрмыстық және құрылыс қоқысы, сондай-ақ қар кенттер және селолық округтер әкімдері бекіткен тәртіпте және мерзімдерде у а қ т ы л ы ш ы ғ а р ы л у ы т и і с .

182. Селитебтік аумақтарда құрылыс - монтаж жұмыстарын жүргізу кезінде қалдықтар мен қоқысты тазалағанда жабық ыдыстар мен бункер-жинауыштарды қолданбай, оларды ғимараттар мен құрылыстардың қабаттарынан тастауға жол б е р і л м е й д і .

183. Жұмыстар орындалғаннан кейін аумақты, әдетте бір ай мерзімде (жұмыс көлеміне байланысты) аумақ абаттандырылуы бұзылуын кешенді қалпына келтіру, соның ішінде жол жабынын, тротуарларды, жиектастарды және көгалдандыру элементтерін кешенді көріктендіру жұмыстары орындалуы қажет.

184. Қалпына келтірілген аумақ құрылыс немесе қатыстырылған жөндеу ұйымынан оны пайдалануға жауапты ұйыммен акт бойынша қабылданады.

185. Жұмысты алты айдан артық мерзімге тоқтату немесе тоқтата тұру қажеттілігі кезінде құрылыс салушы (тапсырыс беруші) объектіні консервациялауды (оны және құрылыс үшін қолданылған аумақты халық пен қоршаған орта үшін объектінің қауіпсіздігін және негізгі құрылымдардың беріктігі, тұрақтылығы, сақталуын қамтамасыз ететін жағдайға келтіру) қ а м т а м а с ы з е т у і қ а ж е т .

186. Егер ғимараттың немесе құрылыстың пайдаланылуы тоқтатылса, халыққа және қоршаған ортаға қауіп келтіретін жағдайларға жол бермейтін шаралар қабылдануы қажет (коммуникациялар сөндіріліп, сыйымдылықтар босатылуы, қауіпті және улағыш заттар жойылуы, тұрақсыз құрылымдар бекітілуі немесе бұзылуы) осы ғимаратқа немесе құрылысқа жануарлар мен адамдардың рұқсатсыз кіруіне жол бермейтін шаралар қабылдануы қажет.

8 бөлім. Автомобиль жолдарын және көлік инфрақұрылымы объектілерін көріктендіру және күтіп ұстау

187. Ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдары орналасқан жерлер мемлекеттік меншікке тиесілі, олар бөлінбейтін деп саналады және жеке меншікке тапсырылмайды. Ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдары жерлерінде Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1998 жылдың 5 қыркүйектегі N 845 "Жол шаруашылығын құқықтық қамтамасыз етуді жетілдіру туралы" Қаулысында белгіленген, осы жерлерді пайдалану үшін келісім тәртібі бұзыла отырып салынған кез-келген құрылыстар заңсыз деп танылып, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінің 244 бабына сәйкес өздігінен құрылыс салған тұлға немесе оның қаражаты есебінен Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында қарастырылған жағдайдан басқа заңмен белгіленген

188. Жол маңындағы жолақтар халықтың қауіпсіздігін қамтамасыз ету және автомобиль жолдарын пайдалануға жағдай жасау, жол қозғалысы талаптарын, сондай-ақ жол инфрақұрылымы объектілерін қайта құру, жөндеу және күтіп ұстау, орналастыруды жүзеге асыру мүмкіндігін есепке ала отырып, орналастырылуы қажет.

189. Ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдарының жол маңындағы жолақтарында, жол қызметі объектілері мен жол сервисі объектілерін қоспағанда, күрделі құрылыс жасауға жол берілмейді.

190. Ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдарының жол маңындағы жолақтарындағы кіреберіс (өтпе жол, жанаспа жол) және басқа объектілерді жайластыру, жөндеу және күтіп ұстау бойынша шығындарды осы объектілердің иелері және (немесе) пайдаланушылары көтереді.

191. Аялдама павильондары және аялдама кешендерінің иелері осы құрылыстарды дұрыс жағдайда ұстауға, қажеттілігіне орай оларды қалпына келтіру бойынша шараларды қабылдауы қажет.

192. Ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдарын пайдаланушылар көлік құралдарын жол қозғалысы қауіпсіздігін, жолдың және онда орналасқан құрылыстардың сақталуын, сондай-ақ қоршаған ортаны ластауға жол бермейтіндей жағдайда пайдалануы қажет.

193. Жол жабынын, жер қабатын, көпірлер, өтпе жолдар, су құбырлары құрылымдарын, автопавильондар, жол белгілері, жол маңайындағы көшеттер, қорғаныс құрылғылары және автомобиль жолдарын жайластыратын элементтердің бүлінуіне жол берген автомобиль жолдарын пайдаланушылар Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес жауапкершілікте болады.

194. Пайдаланушылар Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленген тәртіпте автомобиль жолдарына және жол құрылыстарына тигізген зиянның орнын толтырады.

195. Жол жиегінде, тротуарлар мен жаяужолдарда, ал елді мекендерде сонымен қоса жүру бөлігінен басқа жерлерде көлік құралдарының қозғалысы рұқсат етілмейді. Жол-пайдалану және коммуналдық қызмет машиналарының қозғалысы, сондай-ақ тікелей жол жиегінде, тротуарлар мен жаяужолдарда орналасқан объектілерге, өтудің басқа мүмкіндігі болмаған жағдайда, жүк таситын көлік құралдарына қысқа жол бойынша өтуге жол беріледі. Осы жағдайда қауіпсіздік қамтамасыз етілуі қажет.

1 тарау. Жолдарды күтіп ұстау

196. Нөсерлік кәріз жүйесі жоқ көшелердің жүру бөлігі сыпыру-тазалау машиналарымен тазартылуы қажет.

197. Жол төсемін жолдың жиегінде жиналатын қоқыстардың су ағынымен жасыл көшеттер жолағына немесе тротуарға шықпайтындай етіп жуу керек.

2 тарау. Жолдарды қысқы тазалау

198. Көшелердің өтпе жолдары мен кіру жолдарын қыста жинау жұмыстары осы Ереже талаптарына, жұмыс технологияларын, техникалық құралдар мен тайғаққа қарсы қолданылатын қоспаларды анықтайтын регламенттерге, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасы аясында бекітілген кестеге сәйкес жүргізледі.

199. Аймақтарды тазалауға жауапты ұйымдар (тапсырыс берушілер қызметі және мердігерлік ұйымдар) 1 қазанға дейін тайғаққа қарсы қолданылатын материалдарды қажетті мөлшерде тасып жеткізуі, дайындауы және жинауы керек.

200. Көшенің жүру бөлігінің жиегіндегі қарды жинауды және тасып шығаруды осы көшенің жүру бөлігін және өтпе жолдарды тазалауға жауапты кәсіпорын жүзеге асырады.

201. Көшелердің көлік жүретін бөлігін және өтпе жолдарды, тротуарлар мен аула аумақтарын тазалау жұмыстарының технологиясы және тәртіптері ауа райы жағдайына қарамастан, көліктердің және жаяу жүргіншілердің қозғалысына бөгет болмауы тиіс.

202. Қысқы тазалаудың бірінші кезектегі операцияларына:

- 1) жолдардың жүру бөлігін тайғаққа қарсы материалдармен өңдеу;
- 2) қарды күреу және сыпыру;
- 3) қар үйіндісін тасып шығару үшін жинастыру;
- 4) жол тораптарын, жолаушылар тасымалдайтын көлік аялдамаларын, әкімшілік және қоғамдық ғимараттардың кірме жолдарын, аулалардан шығатын жолдарды қар үйіндісінен тазарту жұмыстары жатады.

203. Екінші кезектегі операцияға:

- 1) қарды шығару (тасу);
- 2) қар шығарылғаннан кейін жол жиегін тазарту;
- 3) мұзды уату және қар-мұздан құралған үйіндіні шығару.

204. Жолдардың жүру бөлігін тайғаққа қарсы материалдармен хлоридтерді бекітуге жеткілікті қар қабаты пайда болуы үшін қар жауа бастағаннан кейін 20-40 минутта өңдеу қажет.

205. Қар жауа бастағаннан кейін ең алдымен көлік бағыты үшін неғұрлым қауіпті магистральдар және көшелер учаскелерін - тік түсетін және көтерілетін

жолдарды, көпірлерді, эстакадаларды, тоннельдерді, жол тораптарын және қоғамдық көлік аялдамаларын, сондай-ақ шұғыл тежелу қажет болатын және тағы басқа жерлерді тайғаққа қарсы материалдармен өңделеді.

206. Көлік қозғалысы үшін ең қауіпті орындарды өңдеу аяқтағаннан кейін көлік жүретін бөлікті тайғаққа қарсы материалдармен толық өңдеу қажет. Бұл операция алдымен жиектегі тастан бастап жолаушылар тасымалдайтын көлік қозғалысы бағытына дейін жүргізіледі.

Жол тазалаушы кәсіпорынға бекітілген барлық аумақты тайғаққа қарсы материалдармен толық өңдеу уақыты - қар жауа бастағаннан кейінгі төрт сағаттан аспауы қажет.

207. Технологиялық циклда "шашу - сыпыру" үлестері екеуі де тең болуы керек (реагенттермен өңделінген аудандардың саны сыпырылған аудандар санына тең болуы тиіс).

208. Жаңадан түскен 5 сантиметр нығыздалмаған қарға тең болатын қар жол төсемінен 2,5-3,0 сантиметрге биік болса, жолдың жүру бөлігіне механикаландырылған сыпыру жүргізіледі.

209. Қар ұзақ жауса, механикаландырылған сыпырудың циклы қар жаңадан әрбір 5 сантиметрлік биіктікте түскен сайын жүзеге асырылады.

210. Бір кәсіпорын қызмет көрсететін жағдайда барлық көшелерді және өтпе жолдарды қажетіне қарай бір рет тазалау уақыты төрт сағаттан аспау керек.

211. Қар тоқтаусыз жауса технологиялық циклдың саны (шашу - сыпыру) үш реттен кем емес мөлшерде жасалып, қажеттігіне қарай қайталануы керек.

212. Қар аяқталғаннан кейін жол төсемдеріне соңғы сыпыру жұмысы жүргізіледі.

213. Жолдың жүру бөлігі механикаландырылған сыпырудан кейін оның көлденең бойына қар және мұз қалдықтарынан тазалануы тиіс.

214. Көшелердің жүру бөлігінен және өтпе жолдардан, сонымен қатар тротуарлардан тазаланған қар көшелердің жүру бөлігінің және өтпе жолдардың шетіне қарды уақытша жинау үшін ығыстырылады.

215. Бір жақты көлік қозғалысы бар көшелер мен өтпе жолдардан, оның ішінде скверлер, гүлзарлар, көгалдар және бетонды блоктар, аймақтар түрінде бөлінетін жолақтары бар магистральдар жағынан қар сыпыруды бастап, қыс бойы тұрақты түрде жиектасқа дейін қардан және мұздан тазалануы тиіс.

216. Қар үйіндісін уақытша жинау кезінде және жылымықта еріген сулардың ағуы үшін жолдың жиек тастарындағы еріген су ағатын шұңқырлар тазаланып, жиектегі таспен қар үйіндісі арасында көлденеңі 0,5 метрден кем емес ара қашықтық болуы керек. Нөсер суларын қабылдаушыларға қар үйінділерін жинауға жол берілмейді.

217. Жолаушылар тасымалдайтын көлік аялдамалары және жер үсті жаяу

өтпе жолдары қар үйінділерінен тазартылып, жол салынуы керек:

- 1) аялдамаларда: 30 метрден 50 метрге дейін;
- 2) белгісі бар өтпе жолдарда - белгінің көлеміне қарай, ал белгісі жоқ жерде -
5 метрден кем емес.

218. Қар тасушы көліктің әрбір өтуінен кейін жол жиегіндегі және жиектас төсемдеріндегі қар қалдығынан және мұздан тазарту, одан кейін шығару операциясы өткізіледі.

219. Көшелерден және өтпешолдардан қарды арнайы дайындалған алаңдар – қар үйетін орындарға шығару қажет. Белгіленген тәртіппен келісілмеген орындарға қар шығаруға жол берілмейді.

220. Қар үйіндісін жинауға тиым салынады:

- 1) барлық бір деңгейдегі жолдардың, көшелердің және өтпе жолдардың тоғысуында және теміржол өтетін үшбұрышты аймақ көрінетін жерлердің маңына;
- 2) жаяу жүргіншілер өтпе жолдарына 5 метр жақын жерде;
- 3) қоғамдық көлік аялдамаларына 20 метр жақын жерде;
- 4) көліктік қоршаулармен немесе биік жиектастармен қоршалған жолдардың учаскелерінде;
- 5) тротуарларда.

3 тарау. Жолдарды жазғы жөндеу

221. Жолдың жүру бөлігі барлық ластану түрлерінен толық тазалануы және жуылуы тиіс.

Реттеуші сызық болып табылатын осьтік, резервтік жолақтар құмнан және әртүрлі ұсақ қоқымнан тұрақты тазаланып тұруы тиіс.

222. Екі метрлік жол жиегіндегі аймақ және ернеуі, сондай-ақ тротуарлар және онда орналасқан жолаушылар тасымалдайтын көлік аялдамаларының отырғызу алаңы, трамвай жолдары топырақ-құмды қоқымдардан және әртүрлі қоқыстардан толық тазалануы және жуылуы тиіс.

223. Жолдың жағасы қоқыстардан таза болуы тиіс.

224. Темір-бетоннан құралған бөлу жолақтарының үсті құмнан, батпақтан және ұсақ қоқыстардан тұрақты тазаланып тұруы тиіс.

225. Ыстық күндері (ауа температурасы Цельсия бойынша 25 градустан жоғары болса) жолдардың төсемдерін сулау 12 сағатта 16 сағатқа дейінгі мезгілде жүргізіледі (екі сағат сайын).

226. Жолдың жүру бөлігін жуған кезде лайлы суды және қоқысты тротуарларға, көгалдарға, жолаушылар тасымалдайтын көлік аялдамаларының павильондарына, көлікке отырғызатын алаңдарына, жақын жерде орналасқан

ғимараттардың, сауда нысандарының қасбеттеріне орындарға шашыратуға жол берілмейді.

227. Көшелердің, алаңдардың жүру бөлігінің жолдық төсемдерін және өтпе жолдарды жуу түнгі (22 сағаттан 6 сағатқа дейін) және қажетіне қарай күндізгі уақытта да жүргізіледі.

228. Жолдық төсемдерді (осьтік және резервті жолақты), көшелерді және өтпе жолдарды алдын ала дымқылдап сыпыру күндізгі уақытта 8 сағаттан 21 сағатқа дейін, ал қатты қарқындағы көлік қозғалысы бар алаңдарды және көшелерді түнгі мезгілде жүзеге асырылады.

4 тарау. Бөлінген белдеуге іргелес аумақтар

229. Ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдарының бөлінген белдеулерінің жерлері жол органдарының немесе жалдаушы ұйымдардың иелігінде немесе пайдалануында болады және автомобиль жолдарын дамыту, көріктендіру және жол сервисі объектілерін орналастыруға арналған.

Ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдарының бөлінген белдеулерінде сәйкес жол органдарының келісімінсіз жұмыс жүргізуге немесе қандай да бір құрылыстарды орналастыруға жол берілмейді.

230. Сауда, қоғамдық тамақтану объектілері және сервис объектілерін, сондай-ақ олардың жарнамасын ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдарының бөлінген белдеулерінде жол органдарының немесе жалдаушы ұйымдардың келісімі бойынша сәйкес әкімшілік-аумақтық бірліктер шегінде жергілікті атқарушы органдар анықтаған орындарда орналастыруға болады.

231. Ортақ пайдаланудағы автомобиль жолдарының бөлінген белдеулерінде сервис, жарнама объектілерін орналастыру және бөлінген белдеулерін пайдалануға ақы алу тәртібі қолданыстағы заңнамаға сәйкес белгіленеді.

232. Аумақтары автомобиль жолдарына жанасатын жер учаскелерінің иелері және (немесе) пайдаланушылары және жер пайдаланушылар, міндетті:

1) жол органдарымен ортақ пайдаланудағы жолдарға жанасатын жолдар және өтпе жолдар құрылысына келісім алуға;

2) ортақ пайдаланудағы жолдарға жанасу жерлерін және оларға кіреберістерді техникалық дұрыс және сәйкес санитарлық жағдайда ұстау, қоқыс, ластық және қардан тазалауға;

3) қозғалыс қауіпсіздігін нашарлататын және көруді қиындататын жол маңындағы жолақта материалдар мен құрылымдарды жинауға жол бермеуге.

9 бөлім. Жер асты және жер үсті коммуникацияларын көріктендіру және күтіп ұстау

233. Магистральдік коммуникациялар, инженерлік инфрақұрылымның негізгі құрылыстарының жобалық құжаттамасын әзірлеу, құрылыс, пайдалану және кейіннен қайта өңдеу кезінде, сондай-ақ аумақты инженерлік дайындау бойынша жұмыстарды жүргізу кезінде көршілес аумақтардың мүдделерін есепке алатын және халыққа және аумаққа қауіп келтіретін (зиянды) процестер мен құбылыстардың әсер етуіне жол бермейтін шешімдер қабылдануы қажет.

234. Республикалық, аумақ аралық және аймақтық инженерлік және көлік жүйелерінің бекітілген сұлбасы жобалық (жобалық-сметалық) құжаттаманы әзірлеуге, сондай-ақ елді мекендерді жайластыруға және тіршілікті қамтамасыз ету жүйелерін дамытуға (дамуға қатысты) бағытталған қызметке негіз бола
а л а д ы .

235. Жер учаскелерін құрылыс үшін иелері және (немесе) пайдаланушыларының қолдануы (коммуникация төсеу, аумақты инженерлік дайындау, көріктендіру, көгалдандыру және учаскені жайластырудың басқа да түрлері) заңнамамен белгіленген тәртіпте бекітілген жобалық құжаттамаға сәйкес және нысаналық мақсатын немесе сервитут, аумақты аймақтандыру, қызыл сызықтар және құрылысты реттеу сызықтары, құрылыс салу және пайдалану ережелеріне сәйкес жүзеге асырылуы мүмкін.

236. Магистральдарда, алаңдарда, көшелерде, жаяужолдарда, балаларға арналған алаңшаларда, спорттық алаңшаларда, контейнер алаңшаларында және инженерлік коммуникациялардың үстіндегі жерлерде, және желдету шахталарының қорғалатын аймақтарында, сондай-ақ аула ішілік жолдарда және тоқтауға арналған "қалташаларда", көгалдандырылған аумақтарда және осы мақсаттарға бөлінбеген орындарда металл тенттер, "ұлутас", "пенал" гараждарын , автомобильдерге арналған басқа да пана болатын жерлерді орналастыруға жол
б е р і л м е й д і .

237. Су желілерінің қоқыспен бітеліп қалуын болдырмау үшін су ағатын коллекторларға, жауынқабылдайтын құдықтарға және арық жүйесіне сыпырындыны және тұрмыстық қоқыстарды тастауға жол берілмейді.

238. Су желілерінің нөсер суларын қабылдайтын және байқау құдықтарына профилактикалық тексеруді және оларды жинауды бекітілген кесте бойынша, бірақ айына бір реттен кем емес мөлшерде мамандандырылған кәсіпорындар немесе балансында осы құрылғылар болатын басқа да ұйымдар жүргізеді.

239. Нөсер суларын қабылдайтын құдықтардың торлары үнемі жұмысқа жарамды жағдайда болуы керек. Торлардың және құдықтардың өткізу қабілетін шектейтін бітелуге, лайлануға жол берілмейді.

240. Жер асты инженерлік коммуникацияларының иелері және (немесе)
п а й д а л а н у ш ы л а р ы :

1) жер асты коммуникацияларын күтіп ұстауға және жөндеуге, сонымен қатар

уақтылы құдықтар мен коллекторларды тазалауға жауапты болады;

2) жолдардың төсемдерімен, тротуарлармен, көгалдармен және құдықтардың люктарымен бір деңгейде, қалыпты жағдайда ұстауды, сонымен қатар коммуникациялардың қанағаттанарлықсыз жағдайынан пайда болған жолдардың бұзылған шегінде төсемдерін қалпына келтіріп жөндеуді қамтамасыз етеді (өз қаржыларымен немесе мамандарылған мекемелермен келісім шартқа отыру негізінде);

3) құдықтардың люктарын бар болуын және қалыпты жағдайда болуын бақылау және оларды уақытында ауыстыруға және болмаған немесе жоғалған кезде (тәулік ішінде) қалпына келтіруді жүзеге асырады;

4) коммуникацияның жұмысын реттеумен байланысты апатты жоюды тәулік ішінде қамтамасыз етеді (қар үйінділері, мұз, лай, сұйықтықтар).

241. Жер үсті инженерлік құрылғыларының иелері және (немесе) пайдаланушылары инженерлік желілердің қорғалатын аймағының шекарасындағы іргелес аумақтың санитарлық жағдайына жауапты болады.

10 бөлім. Ережені бұзғаны үшін жауапкершілік

242. Осы Ережені бұзған жеке және заңды тұлғалар Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына және Қазақстан Республикасындағы 2001 жылғы 30 қаңтардағы "Әкімшілік құқық бұзушылық туралы" Кодексіне сәйкес жауапқа тартылады.

243. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес ережелерді бұзған тұлғаларды әкімшілік жауапқа тарту келтірген материалдық зиянының орнын толтырудан, осы Ережеде қарастырылған талаптарды орындаудан және жіберілген жөнсіздіктерді жоюдан босатпайды.

Қарқаралы ауданының аумағында тазалықты қамтамасыз ету, жинауды ұйымдастыру, санитарлық күтіп ұстау және абаттандыру Ережесіне қосымша

Көріктендіру ПАСПОРТЫ

(жеке немесе заңды тұлғаның аты)

(орналасқан мекенжайы)

(заңды мекенжайы, телефон)

1. Басшының аты-жөні _____

(СТН) _____

2. ҚТҚ шығаруға келісім-шарт (нөмірі, датасы) _____

3. Бөлінген және бекітілген аумақтардағы қатты жабынның ауданы, м² _____

4. Бөлінген және бекітілген аумақтардағы газондардың ауданы, м² _____

5. Бөлінген және бекітілген аумақтардағы ағаштар, бұталар саны, (дана) _____

6. Бөлінген аумақтардағы кіші сәулеттік формалардың болуы, (дана) _____

7. Аула тазалаушылардың болуы (адам саны) немесе аумақты тазалауға келісім N _____

Осы паспортта көрсетілген деректер өзгерген жағдайда заңды тұлғаның басшысы, (жеке тұлға) _____ кент (ауылдық округ) әкімінің аппаратын хабардар етіп, жаңартылған аумақты тазалау және күтіп ұстау көріктендіру паспортын алады.

М.О. _____ Т.А.Ә.

(заңды тұлға басшысының, жеке тұлғаның қолы)

_____ 20 ____ жылы берілді

Аудан әкімі _____ Т.А.Ә. _____

М.О. _____ (қолы)

бекітілген аумақтың СХЕМАСЫ